

POROZUMĚNÍ CESTOVNÍMU RUCHU: ZÁKLADNÍ GLOSÁŘ (*)

Cestovní ruch je sociální, kulturní a ekonomický jev, který znamená přemísťování lidí do zemí nebo měst odlišných od místa jejich trvalého pobytu z osobních nebo pracovních /profesionálních důvodů.

Činnosti prováděné turisty zahrnují nákup souboru zboží a služeb, jejichž komerční hodnota tvoří "výdaje v cestovním ruchu". Tyto činnosti se mohou lišit od běžných činností, uskutečňovaných v trvalém bydlišti turisty, nebo pokud jsou podobné, liší se jejich četností nebo intenzitou.

Cestovní ruch má dopad na ekonomiku, na přírodní prostředí, na vybudované prostředí, na místní populaci v dané destinaci i na turisty samotné.

Vzhledem k těmto mnohočetným dopadům, požadovanému širokému rozsahu a různorodosti výrobních faktorů, vzhledem k širokému spektru osob zainteresovaných na cestovním ruchu nebo jím ovlivněných, existuje zde potřeba holistického přístupu k rozvoji cestovního ruchu, jeho managementu a monitorování. Takovýto přístup je doporučován pro formulování a zavádění národních a místních politik rozvoje cestovního ruchu spolu s nezbytnými mezinárodními dohodami nebo jinými procesy, týkajícími se cestovního ruchu.

Ve světle výše uvedeného se nová *Mezinárodní doporučení ke statistice cestovního ruchu z roku 2008* (IRTS 2008) zaměřují na aktivity návštěvníků. Záměrem těchto doporučení je vytvořit společný referenční rámec pro měření a analýzy ekonomického přínosu cestovního ruchu.

Domácí cestovní ruch	Zahrnuje aktivity rezidentních návštěvníků v rámci dané země, buďto jako součást domácích turistických cest nebo jako součást výjezdových turistických cest (IRTS 2008 2.39).
Domácí návštěvník	Když <i>návštěvník cestuje</i> v rámci své země trvalého pobytu, je <i>domácím návštěvníkem</i> a jeho aktivity jsou součástí <i>domácího cestovního ruchu</i> .
Zaměstnanost v odvětvích cestovního ruchu	<i>Zaměstnanost v odvětvích cestovního ruchu</i> může být měřena jako počet osob zaměstnaných v odvětvích cestovního ruchu v jakémkoliv pracovním poměru, jako počet osob zaměstnaných v odvětvích cestovního ruchu v hlavním pracovním poměru nebo jako počet pracovních míst v odvětvích cestovního ruchu. (IRTS 2008 7.9).
Příjezdový cestovní ruch	Zahrnuje <i>aktivity nerezidentních návštěvníků</i> dané země v rámci <i>příjezdových turistických cest</i> . (IRTS 2008 2.39).
Výjezdový cestovní ruch	Zahrnuje aktivity rezidentních návštěvníků mimo danou zemi, buďto jako součást <i>výjezdových turistických cest</i> nebo jako součást <i>domácích turistických cest</i> (IRTS 2008 2.39 (c)).
Místo obvyklého bydliště	<i>Místo obvyklého bydliště</i> je zeměpisné místo, kde uvedená osoba obvykle přebývá, a je definováno místem, kde se nachází jeho trvalý pobyt. (Principy a doporučení OSN pro sčítání lidu a domácností, 2.20 to 2.24).
Účel turistické cesty (hlavní)	<i>Hlavní účel turistické cesty</i> je definován jako účel, při jehož absenci by se cesta neuskutečnila (IRTS 2008 3.10). Klasifikace turistických cest podle hlavního účelu hovoří o devíti kategoriích. Tato typologie umožňuje identifikaci různých podskupin návštěvníků (návštěvníci na služebních cestách, transitní návštěvníci atd.) (IRTS 2008 3.14).
Charakteristické aktivity / produkty cestovního ruchu	<i>Charakteristické aktivity cestovního ruchu</i> jsou takové aktivity, které typicky vytvářejí <i>charakteristické produkty cestovního ruchu</i> . <i>Charakteristické produkty cestovního ruchu</i> jsou takové, které odpovídají jednomu nebo oběma z následujících kritérií:

(*) Tato příloha obsahuje pouze některé klíčové koncepce a odpovídající definice uvedené v nových *Mezinárodních doporučeních ke statistice cestovního ruchu z roku 2008* (IRTS 2008). Zatímco některé z nich se zaměřují výlučně na ekonomická měření cestovního ruchu, jiná (jako, např. klíčové koncepty návštěvníků – turistů a vyletníků, zájezd, obvyklé prostředí, formy cestovního ruchu atd.) jsou také aplikovatelné i na jiné oblasti analýzy a výzkumu.

- (a) *Výdaje v cestovním ruchu* za produkt (zboží nebo služby) by měly představovat významnou část celkových výdajů v cestovním ruchu (podmínka podílu výdajů / poptávce);
- (b) *Výdaje v cestovním ruchu* za produkt by měly představovat významný podíl v nabídce produktu v ekonomice (podmínka podílu nabídky). Toto kritérium znamená, že nabídka typického turistického produktu by přestala existovat v případě absence návštěvníků (IRTS 2008 5.10).

Seznam kategorií charakteristických produktů cestovního ruchu a odvětví cestovního ruchu

Produkty	Odvětví
1. Ubytovací služby pro návštěvníky	1. Ubytování pro návštěvníky
2. Stravovací služby	2. Stravování a nápoje
3. Osobní železniční dopravní služby	3. Osobní železniční doprava
4. Osobní silniční dopravní služby	4. Osobní silniční doprava
5. Osobní námořní (řiční) dopravní služby	5. Osobní námořní (řiční) doprava
6. Osobní letecká dopravní služby	6. Osobní letecká doprava
7. Pronájem dopravních prostředků	7. Pronájem dopravních prostředků
8. Služby cestovních kancelářích a jiné rezervační služby	8. Cestovní kanceláře a jiné rezervační aktivity
9. Kulturní služby	9. Kulturní činnost
10. Sportovní a rekreační služby	10. Sportovní a rekreační činnost
11. Pro danou zemi typické turistické zboží	11. Maloobchodní prodej pro danou zemi typického turistického zboží
12. Pro danou zemi charakteristické turistické služby	12. Jiné pro danou zemi charakteristické turistické aktivity

Výdaje v cestovním ruchu	<i>Výdaje v cestovním ruchu</i> ukazují na částku zaplacenou za nákup spotřebního zboží a služeb, včetně cen, pro vlastní použití nebo jako dárek pro jiné osoby, ve spojitosti se zájezdem a během zájezdu.
Odvětví cestovního ruchu	<i>Odvětví cestovního ruchu</i> tvoří všechna zařízení, pro něž je hlavní činností aktivita v cestovním ruchu (turistická aktivita).
Cestování / turistika cestovní ruch	<i>Cestování</i> hovoří o činnosti cestovatelů. <i>Cestovatel</i> je někdo, kdo se pohybuje mezi různými zeměpisnými místy, z jakéhokoliv důvodu a jakkoliv dlouhou dobu. (IRTS 2008 2.4). <i>Návštěvník</i> je konkrétní typ cestovatele, a tudíž cestovní ruch (turistika) je podmnožinou cestování.
Zájezd	<i>Zájezd</i> je definován jako skupina návštěvníků, cestujících společně v rámci jednoho zájezdu, jejichž výdaje jsou sdíleny společně (IRTS 2008 3.2).
Cesta	<i>Cesta</i> označuje cestování osoby od momentu odjezdu z jejího obvyklého místa pobytu do jejího návratu: zde se hovoří o "okružní cestě". (IRTS 2008 2.7). Cesty uskutečněné turisty jsou turistické cesty (IRTS 2008 2.29)
Běžné prostředí	<i>Běžné prostředí</i> jednotlivce, klíčový koncept v cestovním ruchu, je definováno jako zeměpisná oblast (ačkoliv nemusí být nutně souvislá), ve které jednotlivec provádí své běžné rutinní životní úkony (IRTS 2008 2.21).
Rekreační objekt	<i>Rekreační objekt</i> (někdy také označován jako "chata" nebo "chalupa") je druhořadé obydlí, které je navštěvováno členy domácnosti především za účelem rekreace, v době prázdnin či jiné formy volna (IRTS 2008 2.27).

Návštěva	Zájezd sestává z návštěv různých míst. Termín "turistická návštěva" znamená pobyt na nějakém místě navštíveném během turistické cesty. (IRTS 2008 2.33).
Návštěvník	<i>Návštěvník</i> je cestovatel, uskutečňující cestu do hlavní destinace mimo svého <i>běžného prostředí</i> , na dobu kratší než jeden rok, za jakýmkoliv hlavním účelem (podnikání/byznys, odpočinek nebo jiný osobní účel) jiným, než-li zaměstnání u residenta v navštívené zemi nebo místě. <i>Návštěvník (tuzemský, příjezdový nebo výjezdový)</i> je klasifikován jako <i>turista</i> (nebo přenocující <i>návštěvník</i>), pokud jeho cesta zahrnuje přenocování/pobyt přes noc, nebo jako <i>jednodenní návštěvník</i> (nebo <i>výletník</i>), pokud nenocuje mimo domov (IRTS 2008 2.13).